

SVINJAR

Bio jednom siromašan kraljević. Imao je i kraljevinu, doduše sasvim malenu, ali sveder dovoljno veliku da se na nju oženi; a htio se on oženiti.

Bilo je, dakako, prilično drzovito od njega što se kćer carevu usudio pitati: »Bi li pošla za me?« A ipak se usmjelio na to, jer mu je bilo ime slavno na daleko i široko. Našlo bi se na stotine kraljevna koje bi bile sretne da ih je zaprosio; nu, da vidimo što je carevna učinila.

Sad ćemo čuti:

Na grobu kraljevićeva oca rastao ružin grm — oh, kako divan ružin grm! Cvao je svake pete godine i ponio bi samo jedan jedini cvijet, ali je ta ruža mirisala tako divno da je čovjek od samog njezina mirisa zaboravljao sve brige i jade. A onda, imao je kraljević i slavu što je tako izvijao i ćirukao kao da u svome grlašcu nosi sve slatke milozvuke ovog svijeta.

Tu ružu i toga slavu trebalo je da dobije carevna. Zato ih staviše u velike srebrne spremnice i poslaše carevni.

Car je naredio da ih pred njim nose u veliku dvoranu: onamo je otišla carevna da se sa svojim dvorankama igra »Evo posjeta«, jer ništa drugo nisu ni radile. Kad je carevna ugledala velike spremnice s darovima, od radosti pljesnu rukama.

— Ah, kad bi samo bila mala cica-maca! — uzdahnu carevna. Ali na vidjelo iziđe divna ruža.

— Oh, što je lijepo načinjena! — uzviknuše sve dvoranke.

— I više je negoli lijepa! — prihvati car. — Prekrasna je!

A kad je carevna izbližeg vidje, umalo što ne zaplaka:

— Fi, tata! — uskliknu — pa nije umjetna, prava je!

— Fi! — ponoviše svi za njom — prava je!

»Daj da najprije vidimo što je u drugoj kutiji prije nego što se razljutim!« mišljaše car — i ukaza se slavuj. Pjevao je tako divno da u prvi mah nitko nije mogao prigovoriti.

— *Superbe! Charmant!* Divno! Dražesno! — rekoše dvoranke, jer su sve ponešto natucale francuski, jedna gore od druge.

— Kako me ova ptica podsjeća na glazbenu kutiju blagopokojne carice! — proslovi neki stari vitez. — Ah, da! Isti glas, isti način pjevanja!

— Jest! — prihvati car i zaplaka kao malo dijete.
— Ta valjda nije i ptica naravna! — poboja se carevna.
— Jest, prava je to ptica! — dočekaše oni koji su je donijeli.
— Onda je pustite neka odleti — reče carevna. I nije privoljela ni dopustila da kraljević dođe.

Ali on nije klonuo duhom. Ogaravio je lice crnom i smeđom bojom, natisnuo kapu duboko na čelo i zakucao caru na vrata.

— Dobar dan, care! — nazva on. — Bih li mogao dobiti kakvu službu na ovome dvoru?

— Hja, toliko ih ima koji traže posla — uzvratu car. — Ali čekaj! Treba mi tko bi čuvao svinje, jer ih mnogo imamo.

I tako kraljević postane carskim svinjarem.

Dadoše mu kukavnu komoricu, tamo kod svinjca, pa mu ondje valjalo i ostati. Ali je on upeo i cio dan radio, pa kad je bilo k večeru, pokazao se da je načinio krasan malen lonac; okolo mu naokolo visjeli zvončići, pa kad bi u loncu zavrilo, zvončići bi počeli lijepo zvoniti i svirati stari napjev:

Nuto jada iznenada...

Najzgodnije pak i najumješnije na loncu bijaše ovo: staviš li prst u paru što se iz lonca diže, odmah možeš omirisati što kuhaju na kojem ognjištu u gradu. E, to je svakako bilo nešto sasvim drugo nego ruža!

Carevna izišla u šetnju sa svim svojim dvorankama. Kad čuje glazbu, ona popostane i jako se obraduje, jer je i sama znala svirati:

Nuto jada iznenada... Bijaše to jedino što je znala, a i to samo jednim prstom.

— Pa to i ja znam! — uzviknu ona. — Zacijelo je to kakav naobražen svinjar! Slušaj! — obrati se jednoj dvoranki. — Uđi i pitaj ga što stoji glazbalo!

I dvoranki valjade unutra, ali je prije toga na cipele obula drvene klompe.

— Što tražiš za taj lonac — upita ga dvoranka.

— Deset poljubaca od careve kćeri! — odgovori svinjar.

— Bože oslobodi! — prestravi se dvoranka.

— Hja, manje ne može! — priklopi svinjar.

— No, što kaže? — zapita carevna.

— To zbilja ne mogu reći — uzvratu dvoranka; — odviše je

strašno!

— A ti mi prišapni!

I ona joj šapnu.

— Bezobraznik! — kaza carevna i odmah krenu dalje.

Ali pošto je popoišla časak-dva, zasnirala se zvončići tako divno:

Nuto jada iznenada...

— Slušaj! — opet će carevna. — Pitaj ga ne bi li deset poljubaca od mojih dvoranki!

— Ne, hvala! — odbije svinjar. — Deset cjelova od careve kćeri ili ne dam lonca.

— Zaista neugodno! — strese se carevna. — Ali me onda morate zakriti, tako da nitko ne vidi!

A dvoranke je okružile i raširile svoje haljine, i tako svinjar dobi svojih deset poljubaca, a carevna lonac.

Ah, kakvo je to bilo veselje! Čitave je večeri i cijelog dana lonac vrio. Nije bilo ognjišta u gradu, ni u komornika ni kod postolara, a da one nisu znale što se ondje kuha. Dvoranke sve poskakivale od radosti i pljeskale rukama.

— Znamo tko će kuhati slatku juhu i jesti palačinke! Znamo tko će imati kašu i pečenku! Ah, kako je to zanimljivo!

— Veoma zanimljivo! — potvrdi nadvornica.

— Jest, ali o tome ni riječi, jer ja sam carska kći!

— Bože sačuvaj! — rekoše sve uglas.

Svinjar, to jest kraljević — ali one nisu znale tko je on, nego mišljahu da je pravi svinjar — nije puštao da mu dan prođe utaman i da štogod ne načini, pa je tako napravio čegrtaljku. Kad bi je zavrteo, čuli bi se svi valceri, poskočnice i polke od postanka svijeta.

— *Ah, superbe!* — uzdahnu carevna prolazeći onuda.

— Nikad nisam čula ljepše skladbe! — Čuj! Uđi pa ga pitaj što stoji glazbalo; ali znaj, cjelivati ga više neću!

— Traži sto poljubaca od carevne! — izvijesti dvoranka koja bijaše ušla da ga pita.

— Zacijelo je poludio! — kaza carevna i pođe.

Ali kako popoide časak-dva, zaustavi se.

— Treba poticati umjetnost! — reče: ta ja sam carska kći! Kaži mu da će dobiti deset poljubaca kao i jučer, a ostatak može naplatiti od mojih dvoranki.

— Da, ali mi to činimo tako nerado! — oglesiše se dvoranke.
— Koješta! — priklopi carevna. — Ako ga ja mogu poljubiti, možete doista i vi! Promislite da vas ja hranim i plaćam!
Ne bi druge — dvoranki valjade opet onamo.
— Sto cjelova od carevne — odsiječe svinjar — ili svakom svoje!

— Postavite se! — reče carevna, i sve dvoranke stanu oko nje, a svinjar je počne ljubiti.

»Kakva je ono strka i gužva oko svinjca?« zapita car, koji bijaše izišao na balkon, pa protare oči i stavi naočari na nos. »Ta ono su dvorske dame nešto naumile! Valja mi onamo do njih!« pa ispravi i navuče zavrnutu zapetnicu na papučama, to jest na starim cipelama, jer su mu iznošene cipele služile umjesto papuča.

Da ste vidjeli cara kako se požurio niza stube.

Čim je sišao na dvorište, poče koračati tiho tihano: dvoranke su bile zaposlene brojenjem poljubaca — da trgovina ispadne pošteno te da svinjar ne dobije ni previše ni premalo — tako te nisu cara ni opazile. Car se propeo na prste:

— Što! — povika on kad opazi kako se ljube, pa ih poče udarati papučom po glavi, upravo kad je svinjar naplatio osamdeset šesti poljubac. — Van! Napolje! — ražesti se car te istjera i carevnu i svinjara iz svog carstva.

Sad je carevna stajala i plakala, svinjar okrenuo da kune, a kiša curkom lila.

— Ah, grešne li mene, jadnice! — uzdisala carevna. — Da sam barem uzela onoga lijepog kraljevića! — Ah, kako sam nesretna!

A svinjar ode za jedno drvo, otare s lica crni i smeđi namaz, zbacila sa sebe ružnu odjeću pa se pojavi u kraljevskom ruhu, toliko lijep da mu se carevna i nehotice poklonila.

— Eto, nije bilo druge, morao sam te zamrziti! — reče joj kraljević. — Nisi htjela čestita kraljevića! Nemaš osjećaj za ružu i slavuju, a svinjara si mogla cjelivati za bezvrijednu igračku! Pa eto ti sada kako si htjela!

I uđe u svoju kraljevinu, zatvori vrata i povuče zasun, tako te njoj ne preostade drugo već da stoji vani i da pjeva:

Nuto jada iznenada...